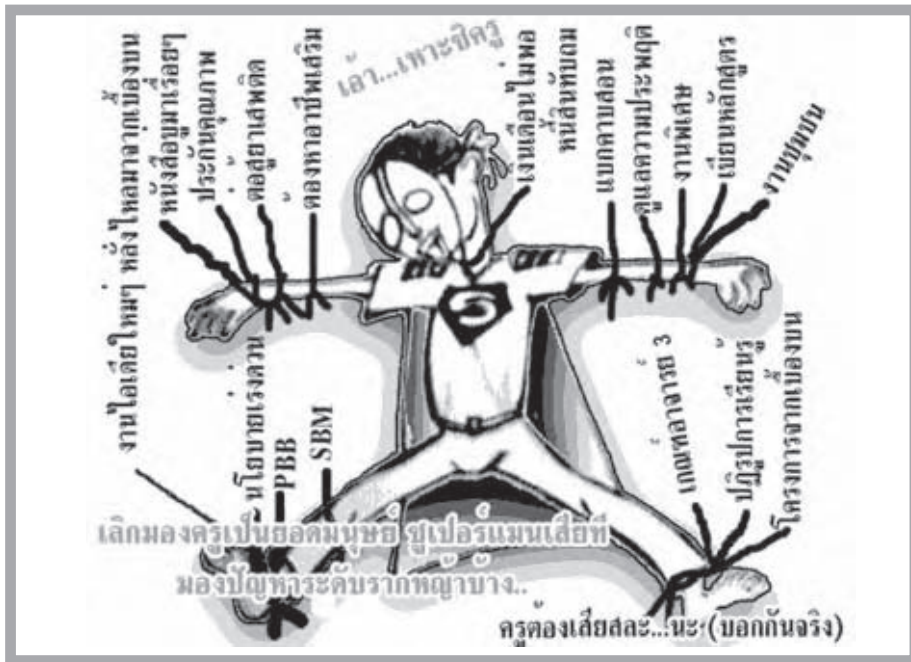

ครู “พู่ไท” ที่สังคมไม่ดูแล

โดย กองบรรณาธิการ

กล้วยไม้ดอกดอกข้า ฉันใด
 การศึกษาเป็นไป เช่นนั้น
 แต่ออกดอกคราวใด งามเด่น
 งานสั่งสอนปลูกปั้น เสร็จแล้ว แสนงาม^๑

กลอนที่ไม่ระบุผู้แต่งบทนี้ได้เปรียบเปรยการเป็นครูผู้สั่งสอนอบรมศิษย์ว่าเปรียบดังปฏิกิจการผู้ปั้นแต่งประติมากรรมให้ออกมาได้อย่างวิจิตรตระการตา นั่นก็เพราะกว่าที่ผลงานของช่างปั้นชิ้นหนึ่งจะเสร็จลีนออกมาเป็นผลงานชิ้นเอกได้นั้นต้องอาศัยทั้งความวิริยะอุตสาหะและความใส่ใจในงานที่ลงมือทำ ซึ่งไม่แตกต่างกันเลยกับอาชีพ “ครู” ผู้สั่งสอนศิษย์ให้เป็นคนดี มีความรู้ที่ต้องมีใจรักในการอบรมบ่มเพาะ “มนุษย์” จำนวนมากที่เข้ามาอยู่ในความรับผิดชอบในชื่อของ “ลูกศิษย์” หรือ “นักเรียน”

“ที่เลือกเป็นครู เพราะไม่ชอบทำงานเร่งด่วนหรือทำงานที่ต้องแข่งกับเวลา อยากรทำงานใกล้ๆ บ้าน และชอบอยู่กับเด็กๆ ที่มีความสดใสน่ารัก รู้สึกว่าไม่น่าเบื่อ ประกอบกับมีความสงสัยมาตั้งแต่เด็กๆ ว่า การเป็นครูนั้นเป็นอย่างไร แล้วมีประสบการณ์ที่ไม่ค่อยดีกับครูที่เคยสอน จึง

^๑ จาก www.bloggang.com/mainblog.php?id=myoom

อยากเป็นครูที่ดีให้กับเด็ก ๆ” ครูโรงเรียนสาธิตฯ แห่งหนึ่งบอกถึงเหตุผลที่เลือกเป็นครู

“นิสัยส่วนตัวเป็นคนชอบอยู่กับเด็ก ๆ อยู่แล้ว จึงคิดว่าการมีโอกาสทำงานกับเด็ก ๆ คงจะเป็นสิ่งที่น่าจะมีความสุขมากที่สุด และคงจะเป็นงานที่ทำได้ดีที่สุดด้วย และคิดว่าการได้ช่วยให้เด็ก ๆ ได้ค้นพบตัวเองได้เข้าใจตนเอง คงจะดีไม่น้อย” คำตอบจากครูโรงเรียนเอกชนซึ่งสอนหนังสือมานานถึง ๑๖ ปี

“เป็นอาชีพที่ใฝ่ฝันไว้ว่าอยากจะเป็น เพราะเป็นงานสร้างคน สร้างชาติ นอกจากทำให้เรามีรายได้เลี้ยงตัวเองแล้ว ครูยังเป็นอาชีพพิเศษต้องอาศัยใจรักและมีเมตตาธรรม ต้องมีคุณธรรมจริยธรรมพอที่จะเป็นแบบอย่างให้แก่เด็ก ๆ ได้ เป็นอาชีพที่ได้ทำบุญด้วย ได้รางวัลทางใจ และใช้ว่าใครจะเป็นได้ง่าย ๆ” และคำตอบจากครูโรงเรียนรัฐบาลอีกท่านหนึ่ง

อาชีพครูนั้นมักถูกเปรียบเสมอว่าเป็นเช่น “เรือจ้าง” ที่ต้องทำหน้าที่เหมือนคนแจวเรือส่งคนขึ้นฝั่ง คนแล้วคนเล่า แต่คนแจวเรือหากลูกค้าเยอะ คนแจวเรือก็พลอยได้ค่าจ้างเป็นเงินมากตามจำนวนคนขึ้นเรือ ในทางกลับกัน อาชีพครูไม่ว่าจะผ่านมาก็ยุคก็สมัย ครูในสังคมไทยก็ยังเป็นผู้ที่ถูกมองข้ามอยู่วันยังค่ำ ในขณะที่ยุคสมัยเปลี่ยนไปตามกระแสโลกที่ดูเหมือนจะหมุนเร็วขึ้น และในยุคที่อะไร ๆ ก็แพงขึ้น... ทองขึ้นราคา น้ำมันขึ้นราคา ไข่ไก่ขึ้นราคา ฯลฯ ทั้ง ๆ ที่หน้าที่ความรับผิดชอบของครูนั้นก็เพิ่มขึ้น แต่เงินเดือนของครูย้งน้อยอยู่เหมือนเดิม... ไม่เปลี่ยน!

เสียงครวญจากครูของชาติ

ครูอัตราจ้างของโรงเรียนสาธิตฯ ในสังกัดมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งในกรุงเทพฯ ระบายความในใจที่อัดอั้นมานานว่า “ทำงานมา ๕ ปี เงินเดือนหักค่าประกันสังคมแล้วยังอยู่แค่ ๗,๐๒๐ บาท ค่าตอบแทนน้อย ส่วนสวัสดิการก็ไม่เท่ากันในระดับครูข้าราชการและครูอัตราจ้าง ครูเดียวนี้ต้องมีผลงาน ต้องมีงานวิชาการถึงจะได้ค่าตอบแทนเพิ่ม หรือไม่ก็ต้องสอนเสริมนอกเวลาเพื่อหารายได้เพิ่ม กลับถึงบ้านบางครั้งต้องนั่งงานกลับไปทำด้วยภาระงานของครูก็มากมาย ทั้งการจัดกิจกรรมต่างๆ ของ

โรงเรียน เช่น งานประเพณี รับสมัครเด็ก ประชุม เตรียมสื่อการสอน เขียนแผนการสอน สื่อบางอย่างที่เบิกไม่ได้ ครูก็ต้องเสียค่าใช้จ่ายเอง แล้วปัญหาของเด็กนักเรียนก็ให้ต้องแก้ไขทุกวัน บางกรณีผู้ปกครองโทรมาปรึกษานอกเวลาอีก ซึ่งตรงนี้เป็นหน้าที่ของครูก็จริงแต่ก็เป็นปัญหาต่อชีวิตความเป็นอยู่ของครูเลยทีเดียว” ครูท่านนี้ชี้ให้เห็นถึงปัญหาที่ครูต้องเผชิญอยู่ทุกเมื่อเชื่อวัน

ครูอีกท่านหนึ่งสอนระดับชั้นประถมปีที่ ๔ รัชชการมาแล้ว ๒ ปี ในอัตราเงินเดือนในระดับ ๔ ประมาณ ๘,๐๐๐ กว่าบาท คุณครูท่านนี้ได้เชื่อมโยงให้เห็นว่าปัญหาที่ครูเผชิญอยู่นี้เป็นปัญหาในระดับโครงสร้างของระบบการศึกษาไทยที่ส่งผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่และการทำงานของคุณครูอย่างมาก เธอบอกว่า “โครงสร้างของระบบครูยังแยกส่วนกันอยู่ มีครูหลายสังกัดซึ่งมีความแตกต่างกันในด้านการงานบ้าง นโยบายบ้าง ยังไม่เป็นไปใน

ทิศทางเดียวกัน เช่น ครูของกระทรวงศึกษาธิการกับครูส่วนท้องถิ่น แม้ว่าจะใช้หลักสูตร ใช้กฎหมายที่เกี่ยวกับการศึกษาเหมือนกัน แต่ในโครงสร้างการบริหารและการปฏิบัติงานจริงนั้น ครูที่อยู่ในส่วนท้องถิ่นต้องทำงานตามนโยบายที่เปลี่ยนแปลงค่อนข้างบ่อย ซึ่งบางครั้งถ้าพิจารณาให้ถี่ถ้วนไม่ค่อยมีประโยชน์ต่อเด็กและการศึกษามากนัก แต่ครูกลับต้องใช้เวลาในการเตรียมการสอนและการดูแลเด็กค่อนข้างมาก ทำให้งานอื่นๆ มาเบียดบังเวลาในส่วนนี้ไปหรือไม่ก็เบียดบังเวลาที่จะต้องไปดูแลครอบครั้ว ปัญหาจะย้อนกลับมาที่ตัวครูและกระทบต่องานสอน การจัดการศึกษา และนักเรียน”

ครู ร.ร.สาธิตฯ ให้ความคิดเห็นต่อระบบการศึกษาไทยว่า “ระบบไม่เอื้อต่อการปฏิบัติงานจริงของครูผู้สอนและไม่เอื้อต่อผู้เรียนด้วย เพราะระบบการศึกษาไทยอิงต่อการเมืองค่อนข้างมาก จึงมีการปรับเปลี่ยนระบบการศึกษาค่อนข้างบ่อย แล้วก็ไม่มีผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาเพื่อมาพัฒนาการศึกษาของไทยสักที ยิ่งตอนนี้เป็นระบบยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ เมื่อผู้เรียนไม่ยอมเรียนตามหลักสูตรเก่าก็ต้องปรับเปลี่ยนหลักสูตรกันอยู่เรื่อย ต้องพัฒนาระบบ ระบบก็เลยไม่หยุดนิ่ง”

ครูโรงเรียนเอกชนอีกท่านหนึ่งซึ่งสอนหนังสือมานานถึง ๑๖ ปี เสริมว่า “จนถึงทุกวันนี้การศึกษาไทยยังไม่

ไม่ถึงฝั่งเนื่องจากว่าการเรียนการสอนเลยไปจนถึงระบบใหญ่ก็ยังไม่ช่วยให้เด็กสามารถเรียนรู้ที่จะแก้ปัญหาได้ด้วยตนเองอย่างแท้จริง ยังคงเป็นระบบการเรียนการสอนที่เน้นแบบเรียนเป็นสำคัญ แม้ในแผนการศึกษาได้เดินหน้าไปไกล ทว่าในความเป็นจริงไม่ได้เป็นเช่นนั้นเลย บวกกับการไม่นิ่งของผู้นำและระบบการศึกษาที่เปลี่ยนไปตามรัฐมนตรีกระทรวงศึกษาธิการที่เวียนหน้ากันเข้ามาแทบจำกันไม่ได้ จึงทำให้ระบบการศึกษาวุ่นวายไม่แพ้ระบบอื่นๆ”

ครู ร.ร.สาธิตฯ บอกอีกว่า “ตอนนี้ระบบการศึกษาของไทยกลายเป็นระบบธุรกิจการศึกษาไปแล้วสำหรับสังคมเมือง ไม่มีครูที่จะไปทำงานเพื่อพัฒนาเด็กที่ด้อยโอกาสจริงๆ ครูที่มีความรู้ก็เข้าสู่สังคมเมืองเพื่อหาเงินมาทดแทนกับการเรียนที่มีค่าต่อมคอขึ้นข้างแพง เพราะกว่าจะจบปริญญามาเป็นครูได้ต้องเสียเงินไปกับการลงทุนเมื่อระบบไม่ดี มีอะไรซับซ้อน ไม่มีความโปร่งใสในการ

ภาพจาก มูลนิธิไรต์ แมคโดเนลด์ เฮาส์

ปฏิบัติงาน ก็ไม่ควรจะพัฒนาระบบการศึกษา ไม่รู้ว่านักวิชาการจะพัฒนาครูไปเพื่ออะไร เพื่อสอนให้นักเรียนแข่งขันกันหรืออะไรหนอ?”

คำถามเปรยๆ เกมตัดพ้อที่ฝากไปถึงระดับผู้บริหารของวงการการศึกษาไทยและรัฐบาลปัจจุบัน

ปฏิรูปการศึกษา ปฏิรูปอย่างไร ให้ได้ครูดีมีคุณภาพ?

“ควรแก้ไขให้ระบบการศึกษาโปร่งใส การทำงานไม่ใช่หวังแต่เอกสารเพื่อสร้างผลงานและทำให้ครูเป็นครูที่มีเกียรติและศักดิ์ศรี ไม่ใช่เป็นเครื่องจักรการสอนที่ต้องทำตามผู้ที่เข้ามารับตำแหน่งเพื่อสร้างผลงาน สร้างเงินในธุรกิจการศึกษาที่เอาเปรียบสังคม ทำให้เป็นสังคมแห่งการแข่งขัน ขาดน้ำใจ ขาดมนุษยธรรมที่ดีต่อกัน” ครู ร.ร.สาธิตฯ แสดงความห่วงใยต่อคุณภาพของครูยุคปัจจุบัน

ครู ร.ร.รัฐบาลเสนอแนะว่า “ควรปรับปรุง ๒ เรื่องที่เห็นว่าสำคัญมากคือ หนึ่ง การรับคนที่จะเข้ามาเป็นครูอย่างที่ยกบอกว่าครูเป็นอาชีพพิเศษและถูกยกย่องให้เป็น

วิชาชีพชั้นสูง นอกจากจะมีความรู้แล้ว จะต้องมียึดวิญญาณความเป็นครู จะปลูกฝังอย่างไร ต้องคัดเลือกคนที่พร้อมและตั้งใจจริง มีคุณธรรมจริยธรรมพอ เพียงแค่แบบวัดแหวความเป็นครู การสอบสัมภาษณ์อาจยังไม่สามารถคัดกรองได้เพียงพอ ไม่อยากให้เป็นครูเพราะว่าอยากมีเงินเดือนเท่านั้น เพราะพอเข้าไปแล้ว ครูมีผลต่อชีวิตของเด็ก ผู้บริหารก็มีผลต่อเด็ก ต่อครู และต่อระบบการศึกษา เรื่องที่สองคือ สวัสดิการและสภาพครู ควรปรับในเรื่องอัตราเงินเดือนค่าตอบแทนของครู ควรทำให้ครูรู้สึกมั่นคงและไม่ต้องกังวลกับรายได้ เพราะถ้าคิดค่าตอบแทนกับภาระงานที่ครูรับผิดชอบยังไม่ยุติธรรมคนเป็นครูคงไม่คิดว่าคุ้มหรือไม่กับการให้ความรู้อบรมสั่งสอนศิษย์ แต่ถ้าครูยังต้องห่วงเรื่องความเป็นอยู่ของตัวเองแล้วจะมีจิตใจตั้งมั่นในการเตรียมการสอน การทำวิจัย การดูแลเด็กได้อย่างไร”

ส่วนครู ร.ร.เอกชน ผู้อยู่ในวงการศึกษามานานสรุปว่า “ต้องเริ่มจากตัวระบบใหญ่ก่อน แต่คงเป็นไปได้ยาก สิ่งที่ยั่งยืนที่สุดที่จะช่วยระบบการศึกษาได้คือ การเริ่มจากตนเองด้วยการสอนให้เด็กรู้จักคิด รู้จักตัดสินใจ รู้จักการคิดแก้ปัญหาด้วยตนเอง ซึ่งสิ่งนี้เป็นสิ่งที่ขาดหายไปทีละเล็กละน้อย หากจะแนะนำก็อยากบอกครูทุกคนว่าควรเริ่มจากจุดนี้ก่อน”

ครูก็ด้อยมีอยู่ในสังคม

ในขณะที่ระบบการศึกษาไทยยังไม่ให้ความสำคัญ และเห็นคุณค่าความหมายของครูอย่างจริงจัง จึงยิ่งเสียที่ อีกทั้งสังคมในยุคที่ระบบทุนนิยมได้เข้ามาครอบงำความคิดของผู้คนในแวดวงการศึกษาให้มองการศึกษาเป็นธุรกิจ การค้าที่ต้องมุ่งตอบสนองความต้องการของตลาด ถึงแม้ปัญหาของครูยังอยู่ในวังวนแบบเดิมๆ ดังที่ครูแต่ละท่านได้บ่นดั่งๆ ให้ทราบกันแล้ว แต่เมื่อถามถึงเหตุผลที่ยังคงยึดอาชีพครูโดยไม่เปลี่ยนไปทำอาชีพอื่น เราได้คำตอบว่า

“เป็นคนชอบพูดคุยชอบสอนเด็กๆ และเหมือนเป็นการสนองความฝันของตัวเองด้วย และที่สำคัญอยากมีส่วนช่วยสังคมแม้เพียงเล็กน้อยให้กับชีวิตของเด็ก ช่วยแก้ไขบางอย่างให้กับชีวิตของพวกเขาได้ อยากให้เขาเป็นเด็กที่น่ารักของสังคม” ครู ร.ร.สาธิตฯ

ครู ร.ร.เอกชน “เพราะมีความสุขกับการอยู่และเป็นเพื่อนกับเด็กๆ เพื่อช่วยให้เขาสามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขท่ามกลางสังคมที่ค่อนข้างเจริญอย่างน่าเป็นห่วง ให้เขาเป็นผู้ใหญ่ที่พึ่งตนเองได้ ไม่เป็นภาระของสังคม และเป็นที่พักพิงของสังคมได้”

ส่วนครู ร.ร.วิบูลา ตอบอย่างภาคภูมิใจว่า “เพราะอาชีพครูเป็นอาชีพที่รัก ถ้าเรารักที่จะทำอะไร เราก็จะทำได้ อดทนได้ และพยายามจะพัฒนาให้ดีขึ้น และที่สำคัญเป็นอาชีพที่สร้างคน สร้างประเทศชาติ ในเมื่อเรารักประเทศชาติ อาชีพครูจึงเป็นโอกาสที่จะสร้างคนดีให้กับชาติของเรา แม้เราจะเห็นเพียงส่วนเล็กๆ ก็ตาม”

ภาพ : elibritcanun.org

คำตอบจากครูแต่ละท่านแม้จะเป็นเพียงแค่ส่วนหนึ่งของครูอีกจำนวนนับแสนคนในประเทศไทย น่าจะจุดประกายความหวังให้แก่วงการการศึกษา และให้สังคมไทยได้ตระหนักว่า แม้ครูเหล่านี้จะเป็น “ผู้ให้” ที่สังคมไม่ดูแล แต่เธอยังคงทำหน้าที่แห่งความเป็น “ครู” ได้อย่างสมภาคภูมิ

ระบียงบ้านลานแก้ว

ไหว้ครู

ศุ บุญเลี้ยง

*ปาเจรา จริยาโหนดิ คุณุตรา นุสา สกา

เคยพำเเคยสอน เมื่อตอนที่ยังโง่เขลา
ได้เรียนรู้ได้ชัดเกล้า ชีวิตจึงงองดงาม
ใครพำเเพียรสอน ให้รู้คิดเขียนตอบถาม
ห่วงใยใส่ใจติดตาม แม้มยามที่เราดีออดิ่ง

จากกระดานดำ จากถ้อยคำที่พำพุดบ่น
โน้มนำให้คนฝึกตน ส่งคนข้ามฝั่งแสนไกล

ครูยังยืนยงส่งเสริมศิษย์รุ่นต่อไป
คำสอนสั่งยังเตือนใจ นานเท่าไรไม่เคยลืมนเวียน
(ซ้ำ*)

เป็นยิ่งกว่าแสงตะเกียงส่องทางสดใส
ดงามกว่าแสงใดๆ เปรียบไปยิ่งกว่าแสงเดือน
เปรียบประภาคาร ก็เพียงแต่แสงส่องเตือน
แสงใดจะงามเสมือน แสงปัญญาที่ครูให้เรา

อยากกลับมาหา กลับมาพบครูคนเก่า
พบคนที่เคยสอนเรา พบคนที่เคยเมตตา
ครูยังคงยอขอ ให้เรามาพบเยี่ยมหา
ก้มลงกราบครูบูชา ถึงเวลาต้องมาไหว้ครู

ปาเจรา จริยาโหนดิ คุณุตรา นุสา สกา (๔ รอบ)